

Naslov: Razlozi slabog oporavka industrijske proizvodnje od 2000.

3651

BEOGRAD, 13. aprila (Tanjug) - Nasleđeni strukturni problemi i nagla liberalizacija tržišta, praćena oštrim realnim jačanjem dinara, glavni su razlozi slabog oporavka industrijske proizvodnje i njenog stagnantnog kretanja u prvoj deceniji novog milenijuma, navedeno je u novom broju časopisa "Makroekonomske analize i trendovi".

Stope rasta industrije karakterisala je izrazita nestabilnost i visoke oscilacije. Prosečna stopa rasta industrije od 2001. do 2012. iznosila je 0,4 odsto i kretala se ispod prosečne stope privrednog rasta od 3,4 odsto.

S obzirom na činjenicu da je rast industrije bio sporiji od rasta ukupnog bruto domaćeg proizvoda i drugih delatnosti, pre svega, sektora usluga, proces deindustrijalizacije tokom posmatranog perioda jača. To će stvoriti brojne neravnoteže i sistemske deformacije u privredi, navedeno je u analizi "Industrija Srbije nakon 2000. godine" saradnika Ekonomskog instituta Ivana Nikolića.

Skroman oporavak prerađivačke industrije, od približno 17 odsto do finansijske krize 2008, predstavljao je verovatno jedno od najvećih razočarenja nakon 2000. godine. U posmatranom periodu, u Evropi je slabiji rezultat zabeležila jedino Makedonija. Međutim, pravi šok će tek uslediti. Proizvodnja će se u prvih šest meseci krize drastično korigovati naniže i još jednom vratiti na predtranzicioni nivo iz 2000. godine, naveo je Nikolić.

Industriju Srbije danas karakteriše nizak nivo aktivnosti, do te mere da je nekim oblastima proizvodnje ugrožen opstanak. Najveći broj grana nema održivu stopu rasta, a sve su finansirane pozajmljenim izvorima, na koje se plaćaju visoke kamate - približno 20 odsto na godišnjem nivou, uz indeksaciju kursa.

Rizici prezaduženosti su enormno visoki. Veliki deo preduzeća je pred bankrotstvom, a industrija ne ulaže u svoje poslovanje ni predviđenu amortizaciju opreme, što je čini potpuno tehnološki neefikasnom i nerentabilnom.

Struktura industrije je neadekvatna i zasnovana je na radno i resursno intenzivnim podsektorima. Do sada ostvareni rezultati u procesu prestrukturiranja industrije, kao i struktura postojeće ponude, teško mogu dinamičnije uticati na rast produktivnosti rada, konkurentnost i odgovarajući nastup na stranim tržištima.

Iz tih razloga, povećanje ukupne produktivnosti i efikasnosti industrije, odnosno konkurentnosti, suštinski su povezani pre svega sa promenama u strukturi proizvodnje.

Najveće urušavanje proizvodnje pretrpela je tekstilna industrija. Ovde je pad konstantan, te je ova industrija danas svedena na samo deseti deo aktivnosti iz 1980. Elektronska industrija, uprkos proizvodnji koja je za oko 46 odsto veća nego 2001, zbog snažne kontrakcije tokom devedesetih godina prošlog veka, danas ostvaruje proizvodnju koja je, merena fizičkim obimom, za oko 4,5 puta manja nego 1980. godine. Ekonomska kriza iz 2008. poništila je i blagi oporavak u oblastima proizvodnje nameštaja i proizvodnje motornih vozila, prisutan tokom sredine prošle decenije. U ovim dvema oblastima nivo proizvodnje približno je niži za 60 odsto nego 1980.

Kako se primećuje, rast nekih oblasti neočekivano je skroman i nedovoljan, a u toj grupi ističe se proizvodnja od nemetalnih minerala, pa i duvanska industrija. Proizvodnju proizvoda od nemetalnih minerala reprezentuju cementare privatizovane u 2002. godini, a naredne godine će biti privatizovana duvanska industrija u Nišu i Vranju.

Najveći deo proizvodnih pogona preuzimaju strateški investitori te se stoga i uzimaju kao primeri uspešno sprovedenog procesa privatizacije u Srbiji. Međutim, iz rezultata je jasno da ni ulazak stranih investicija ne garantuje visok porast proizvodnje i izvoza.

Naslov: Razlozi slabog oporavka industrijske proizvodnje od 2000.

1591

Proizvodnja osnovnih metala, od oblasti sa najvećim prirastom učešća u industrijskoj proizvodnji do 2008. godine, u narednih pet godina transformisaće se u najvećeg tranzicionog gubitnika.

Nikolić podseća na tri velike privatizacije unutar te oblasti tokom 2002. i 2003. godine - Valjaonica aluminijuma Impol - Sevojno, Valjaonica bakra Sevojno, i smederevska železara, koju je iz stečaja kupio američki Ju Es stil.

S druge strane, oblast proizvodnje proizvoda od nemetalnih minerala, čiji je prepoznatljivi predstavnik industrija cementa i koja je u celosti privatizovana tokom prve godine aktuelnog Zakona o privatizaciji, već tokom 2008. slabi svoj relativan industrijski položaj, da bi se pad zaključno sa 2013. popeo već na 1,2 procentna poena.

Elektronska i mašinska industrija do krizne 2008. godine predvodile su grupaciju prerađivačke industrije s najslabijim rezultatima, što se od dolaska, pre svega, slovenačkog Gorenja u Valjevo bitno menja nabolje.

Glavni predstavnik oblasti sa višegodišnjim i upornim opadanjem je tekstilna industrija.

Oblast prerađivačke industrije, takozvani tranzicioni dobitnik, jeste proizvodnja standardnih metalnih proizvoda, osim mašina, i to zahvaljujući izuzetnom proboju od 2008. godine.

Nosioci aktivnosti u toj oblasti čine preduzeća Kolubara Metal - Vreoci, Alfa Plam - Vranje, Prvi partizan - Užice, Krušik - Valjevo, Sloboda - Čačak, Zastava oružje - Kragujevac. To je pretežno namenska industrija, te se stoga njeni rezultati mogu pripisati najpre dobroj politici ulaganja i pomoći države, navedeno je u analizi.

(Kraj) pet/sn